

## Streszczenie

Przedmiotem niniejszej pracy doktorskiej jest analiza oczekiwań i percepcji roli tłumacza w przekładzie ustnym dla instytucji publicznych przez wszystkich trzech uczestników interakcji, tj. przedstawicieli instytucji, cudzoziemców, a także młodych tłumaczy. Praca skupia się w szczególności na aspektach takich jak: fizyczna obecność tłumacza (rozmieszenie tłumacza podczas interakcji), zachowanie tłumacza i sposób podejmowania decyzji w obliczu dylematów etycznych i napotkanych trudności podczas interakcji, kontrola/władza podczas interakcji a także warunki niezbędne by komunikacja z udziałem tłumacza pomiędzy przedstawicielem instytucji a cudzoziemcem była udana.

Celem rozprawy jest zbadanie czy tłumacz może być postrzegany za widocznego i aktywnego uczestnika interakcji przez wszystkie strony, czy podlega on sprzecznym oczekiwaniom, a także z czego wynikają ewentualne różnice i podobieństwa w postrzeganiu. Niniejszy projekt badawczy opiera się na dwóch dziedzinach: socjologii przekładu i teorii ról społecznych.

Szczegółowe pytania badawcze to między innymi:

- Jak postrzegana jest fizyczna obecność tłumacza (rozmieszenie tłumacza podczas interakcji) przez przedstawicieli instytucji, cudzoziemców, a także młodych tłumaczy?
  - Jakie warunki powinny być spełnione, żeby komunikacja z udziałem tłumacza pomiędzy przedstawicielem instytucji a cudzoziemcem była udana? Od czego/kogo zależy ten sukces?
  - Który z uczestników jest stroną dominującą w interakcji z udziałem tłumacza, zdaniem przedstawicieli instytucji, cudzoziemców, a także młodych tłumaczy?
  - Jak postrzegana jest rola i zachowanie tłumacza, a także sposób podejmowania decyzji w obliczu dylematów etycznych i napotkanych trudności podczas interakcji?
  - Czy kontekst instytucjonalny ma wpływ na rolę tłumacza podczas interakcji?
- Czy tłumacz może być postrzegany za widocznego i aktywnego uczestnika interakcji w kontekście instytucjonalnym?

W badaniu ograniczono się do wąskiego kontekstu przekładu dla instytucji publicznych w Polsce, w instytucjach takich jak: policja, straż graniczna, straż miejska oraz urzędy, z uwagi na nieliczne badania w niniejszych instytucjach w Polsce.

Metodologia badawcza zastosowana w niniejszym projekcie to wykorzystanie kwestionariusza o charakterze jakościowym zawierającym pytania otwarte oraz winiety

(vignettes) mające na celu ocenę postrzegania, przekonań i postaw badanych przedstawicieli instytucji, cudzoziemców, a także młodych tłumaczy wobec przedstawionych problemów.

Rozdział 1 stanowi przegląd literatury niezbędnej dla dyskusji na temat roli i postrzegania tłumacza ustnego w instytucjach publicznych. Rozdział 2 poświęcony jest metodologii zastosowanej w badaniu. Wyniki badania przedstawiono w rozdziale 3 i 4, natomiast rozdział 5 poświęcony jest omówieniu kluczowych wyników badania. Praca kończy się uwagami końcowymi.

Słowa kluczowe: rola tłumacza ustnego, przekład ustny dla instytucji publicznych, rozmieszczenie tłumacza podczas interakcji, kontekst instytucjonalny, winiety (epizody), badania jakościowe.